

Ejub Topić

"Svjedok odbrane Bosne i Hercegovine 1990-1995. Nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka"

Dvadeset godina od izdaje države

Intervju što ga je "Krajini" prije par mjeseci dao Ramiz Dreković, ratni komandant Petog korpusa A R BiH i očekivana reagiranja nekih od aktera u vojno-političkim dogadanjima na prostoru neokupiranog dijela Bihaćkog okruga u ključnoj ratnoj 1993. godini neposredno nas je opredijelilo da na ovaj način i sami damo doprinos ozbiljnog utvrđivanju konačne istine o autonomiji. Budući se danas, petak, 27. septembra 2013. godine navršilo ravno 20 godina od proglašenja paradržavne tvorevine Fikreta Abdića tzv. Autonomne pokrajine Zapadna Bosna u ovom pripremljenom prilogu na osam strana ugrubo smo pokušali bar djelomično rasvjetliti okolnosti u kojima je i kako došlo do izdaje države BiH na prostoru sjeverozapadnog dijela Bosanske krajine. Među ljudima koji o ovoj temi imaju što reći, a još nisu, svakako je i Ejub Topić, osoba koja se na funkciji predsjednika Skupštine okruga Bihać nalazila od 10. marta do 16. oktobra 1993. godine, dakle u vrijeme u kojem je Fikret Abdić žestoko koračao svojim putem u izdaju. Da ima što reći o ovoj temi Topić je potvrdio rekavši da bi uskoro svjetlo dana mogla ugledati njegova knjiga u kojoj na više od 200 stranica (od skoro 500 koliko ih ima) detaljno objašnjava sve ono što je osobno i sa drugima tada radio u institucijama i državnim organima. Knjiga bi, ukoliko se riješe nedostajuća finansijska sredstva trebala biti štampana do sredine oktobra 2013. godine, a njena promocija pod naslovom "Svjedok odbrane BiH 1990. - 1995 - Nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka" trebala bi se dogoditi uz predstojeću godišnjicu formiranja Petog korpusa A R BiH. Uz dopuštenje autora ovom prilikom našim čitateljima prezentiramo autentične i djelomično prilagođene sadržaje iz knjige iz kojih je moguće shvatiti tekst i kontekst dogadanja koja su prethodila činu proglašenja tzv.

Autonomne pokrajine Zapadna Bosna i početku nezapamćenog međubošnjačkog sukoba koji smo zbog Abdićevog puta u izdaju svi skupa platili previsokom cijenom.

Bosanska krajina i Okrug Bihać

Da bismo stigli do pojma Okruga Bihać, podimo od početka, od termina Krajine. Svi mi volimo reći da smo Krajišnici, ali nema potpune saglasnosti oko toga šta je to, i čija je to, prava Krajina. Bosanska krajina je regija Bosne i Hercegovine uklapljena u tri rijeke: Una, Savu i Vrbas. Regija je historijska, ekomska i kulturna

oblast Bosne i Hercegovine. Najveći grad je Banja Luka, a ostali gradovi su Bihać, Jajce, Prijedor, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiška, Bosanski Novi, Sanski Most itd. Krajnji sjeverozapadni dio Bosanske krajine zove se Bihaćka krajina po gradu Bihaću. Prema Radoslavu Lopatiću, Bihaćka krajina je prostor sa istoka i jugoistoka oivičen rijecom obalom rijeke Une, a sa zapada granicom države Hrvatske. U njen sastav ulaze Bihaćki, Cazinski i Krupski kotar. Cazinska krajina je prostor koji zauzimaju općine Cazin, Velika Kladuša i, danas, Bužim, jer je Cazin u ovoj subregiji centralno

■ U političkom životu Ejub Topić u Bihaću se pojavio kao kadar Stranke demokratske akcije 1990. godine. Nakon prvih višestranačkih izbora u Bihaću je izabran za poslanika u Vijeću općina Republike BiH. Zajedno sa 53 druga poslanika bio je potpisnik pokretanja procedure za raspisivanje referendumu za nezavisnu BiH. S početkom agresije na BiH odmah se uključio u aktivnosti odbrambenih priprema. Doprinos je dao kao član Ratnog predsjedništva općine Bihać, delegat u Skupštini Bihaćkog okruga, predsjednik Komisije za razmjenu zarobljenika, kao prvi pomoćnik komandanta Petog korpusa za moral i vjerska pitanja i predsjednik Skupštine okruga Bihać do oktobra 1993. godine kada je dužnost predao svom nasljedniku Hamdiji Kabiljagiću. Politički nije angažiran iako je ponovno član SDA Bihaća. Danas kao dokazani stručnjak u oblasti elektrotehnike radi u Londonu za jednu tamošnju tvrtku. Knjiga koja se uskoro treba štampati, između ostalog, detaljno obraduje i pitanje njegovog učešća na Svebošnjačkom saboru koji je po njemu bio temelj za brže i cjelovitije nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka.

■ Pod pojmom Bihaćki, okrug u užem smislu, može se podrazumijevati samo onaj dio slobodnog dijela Bihaćkog okruga koji je uspostavljen polovinom 1992. godine, a bio je oivičen neprekidnom linijom fronta od Lohovskih brda u Bihaću do Bosanske Bojne u Velikoj Kladuši, i od Bosanske Bojne natrag, granicom sa Hrvatskom, do aerodroma Željava u Bihaću.

naseljeno mjesto.

U Cazinu, gdje sam ja rođen, pravim Krajišnikom može se nazvati samo onaj koji živi na lijevoj obali Une. To je za nas pravi termin za Krajišnika, jer je posebno dolina Une bila izložena napadima sa zapada i pokušajima da se izide na lijevu obalu Une kao poželjniju granicu, jer u svom toku nizvodno, od Bosanskog Novog pa sve do svog ulijevanja u Savu, Una je stoljećima bila, kao što je i danas, granica prema Hrvatskoj. Jedini dio Bosne koji se nalazi sa lijeve obale Une, a nije Hrvatska, upravo je područje koje zovemo Cazinska, odnosno Bihaćka krajina. Kad je Banja Luka u pitanju, mi taj dio Bosne uopće ne doživljavamo kao Krajinu, u bilo kojem smislu.

Adil Zulfikarpašić u Okovanoj Bosni:

"A kad je riječ o Cazinskoj krajini, historijski gledano, ona predstavlja jedan od najinteresantnijih krajeva Bosne. Smještena na granici Turskoga carstva, dala je danak u krvi i stvorila borbeni element kakav nije postojao u čitavom carstvu. Svaki je seljak prije svega bio vojnik, a Krajina je bivala kolijevkom najvećih junaka: Mustaj-bega Ličkog, Muje i Halile Hrnjice, Hasan-age Pećkog i niza junaka koji su obogatili našu povijest i našu poeziju. Zbirka junačkih pjesama Cazinske krajine nabogatila je i najlepša u Bosni. Krajišnici su kroz stoljeća bili siromašan ali ponosan i ratnički element, uvijek spremni na velike žrtve za svoj narod, za svoju vjeru i za svoju Bosnu. Jedno vrijeme za Drugog svjetskog rata proveo sam u Cazinskoj krajini. Krajišnike sam tada upoznao kao dobre junake, živeći zajedno s kršćanima s kojima su bili u stalnom kontaktu još od turskih vremena, razvili su posebnu vrstu tolerancije i poštovanja prema komšijama, koje u svojoj sredini brane svim silama. Oni su spremni na kompromis ali nikada na kapitulaciju. Cazinska krajina je jedina u toku Drugog svjetskog rata sačuvala svoje stanovništvo od pokolja. Oni sami nisu počinili nikakvih prijestupa protiv komšija nego su uložili napore da očuvaju i svoje i komšijske živote. Preko Huske Milj-

►

kovića i Nurije Pozderca vodili su pametnu i samostalnu politiku. Iz rata su izašli sa najmanje irtava. Iako su se za slobodu borili u partizanskim jedinicama, komunističke vlasti su ih vrlo loše gledale."

Ratni Okrug Bihać

Upravnom općinskom podjelom po popisu iz 1991. godine, bihačku regiju činila je Meduopćinska zajednica općina: Bihać, Cazin, Velika Kladuša, Bosanska Krupa, Bosanski Petrovac, Drvar i Bosansko Grahovo. Po otpočinjanju agresije na RBiH, Predsjedništvo države je 1992. godine donijelo Uredbu o novom političko-teritorijalnom ustrojstvu. U Okrug Bihać ušle su općine koje su već činile Meduopćinsku zajednicu iz 1991. godine.

- član Ratnog predsjedništva Općine Bihać;
- poslanik u Skupštini Okruga Bihać;
- predsjednik Komisije za razmjenu zarobljenika Okružnog štaba;
- član Unsko-sanske operativne grupe;
- pomoćnik za moral Petog korpusa Armije RBiH.

Skupština Okruga Bihać

Nominalno formiranje Skupštine Okruga Bihać i njena konstituirajuća sjednica održana je 19.12.1992. godine. Konfuziju unosi činjenica da se okružni organi kao Predsjedništvo ili Izvršni odbor Okruga u javnostijavljaju mnogo ranije - prije nego je uopće zvanično konstituisana Skupština

članove mr. Nenad Ibrahimpašić, Ejub Topić, Asim Ibrahimpašić, Alaga Topić, Alija Beširević, Fikret Kovačević, Nijaz Hadžalić, Mirsad Veladžić, Ejub Alagić, Asim Čemalović, Hazim Murić, Mehmed Mahić, Esad Velić, Hamdija Kabilagić, Ismet Velić, Rasim Šahinović i Safet Hidić. Kasnije su pojedine općine mijenjale svoje članove. Konstituisano je i Predsjedništvo koje su činili predsjednici općina, načelnik CSB-a, pomoćnik republičkog ministra za NO za Okrug Bihać te predsjednik Skupštine Okruga i predsjednik Izvršnog odbora Okruga. Ovakav korak napravljen je iz nužde, ali i vizionarski jer se nije mogla čekati zakonska regulativa Predsjedništva BiH koja je uslijedila nakon više od tri mjeseca a na Okrug dostavljena pet mjeseci nakon formiranja Skupštine. Ovakav nelegalan ali legitiman akt se pokazao višestruko opravdanom iako su brojne manjkavosti i greškeproistekle iz neiskustva i subjektivnih slabosti."

Ono što se pojavilo kao problem u funkcioniranju okružnih organa je upravo to da su dr. Irfan Ljubišankić i Mirsad Veladžić posao u novim institucijama Okruga Bihać uklopili kao dodatni formalni okvir svom SDA stranačkom djelovanju. Zbog toga ove institucije nisu u početku imale svoje službene prostorije i po većinu odluka odlazilo se u malu sobu na odjelu Uho, grlo, nos, gdje je ordinirao rahmetli Irfan. U općem metežu i gužvi kakva je tada vladala to se i činilo jedino mogućim, ali je dolazeće vrijeme pokazalo da se ne može tako raditi i da je takav način rada postao prevaziđen i kontraproduktivan. Ljudi su htjeli da dodu u prostorije Okruga, da vide državni grb i zastavu, da osjeti kako ta naša nova država ima svoje institucije. Problem je, svakako, bilo preplitanje i preklapanje pojedinih nadležnosti. Objasnjenje je dao sam Irfan

Okruga.

Ono što pada u oči, naglašava Smail Kličić, je to da je u junu 1992. održana sjednica Predsjedništva Skupštine Okruga Bihać a da još nije bila donesena ni Uredba sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu Okruga. To je kasnije dalo povoda Fikretu Abdiću da rukovodeće ljudi Predsjedništva Okruga naziva samozvanim i nelegitim, a ovo tijelo privatnim. Objasnjenje je dao sam Irfan

■ Adil Zulfikarpašić: "A kad je riječ o Cazinskoj krajini, historijski gledano, ona predstavlja jedan od najinteresa-ntnijih krajeva Bosne. Smještena na granici Turskoga carstva, dala je danak u krvi i stvorila borbeni element kakav nije postojao u čitavom carstvu. Svaki je seljak prije svega bio vojnik, a Krajina je bivala kolijevkom najvećih junaka: Mustaj-bega Ličkog, Muje i Halila Hmijice, Hasan-age Pećkog i niza junaka koji su obogatili našu povijest i našu poeziju..."

Ljubišankić u Izještaju o radu Skupštine Okruga Bihać u periodu maj - decembar 1992. godine. Očigledno je, dakle, da je Skupština počela raditi od maja 1992. godine, iako se njeno službeno konstituiranje desilo, kao što smo rekli, u decembru 1992. On kaže: "Politički štab Patriotske lige za Okrug Bihać je odlučio da se formira Skupština i Izvršni odbor Okruga po jednom grubom modelu Prijedloga Uredbe sa zakonskom snagom broj 02-74 iz 1990. godine ranijeg Predsjedništva BiH. Za predsjednika je izabran dr. Irfan Ljubišankić, a za

subordinacijom. Tragom ovih razmišljanja, Predsjedništvo Okružne skupštine zahtijeva da se na ovom tijelu donose planovi upotrebe jedinica, što je u suprotnosti sa člom 9. Uredbe sa zakonskom snagom o oružanim snagama RBiH. Ovakvo ponašanje dovelo je u pitanje i osnivanje Unsko-sanske operativne grupe i njenu logistiku. Na ove stavove Smaila Kličića reagirao je Ramiz Dreković: "Okružni organi, kao i njihovi predstavnici na čelu sa doktorm Ljubija-

pobjedičke stranke. Hajrudin Osmanagić, komandant Okružnog štaba TO, je nastojao da se pridržava naredenja koja je dobivao od Štaba TO BiH, ali je ponekad imao i određeni smetnji od strane pojedincima i struktura civilnih organa vlasti. Ometanja su se ogledala u otporu pri formiranju jedinica i pokušajima nametanja komandovanja Teritorijalnom obronom, pa su neki sami sebe proglašavali vrhovnim komandantom, naturali svoje komandante u općinskim šta-

Iskaznica člana Ratnog predsjedništva Općine Bihać

Pod pojmom Bihački, okrug u užem smislu, može se podrazumijevati samo onaj dio slobodnog dijela Bihaćkog okruga koji je uspostavljen polovinom 1992. godine, a bio je ovičen neprekidnom linijom fronta od Lohovskih brda u Bihaću do Bosanske Bojne u Velikoj Kladuši, i od Bosanske Bojne natrag, granicom sa Hrvatskom, do aerodroma Željava u Bihaću. Okupacijom dijelova bihačke i bosanskokrupske općine, Bihački okrug je funkcionalno u općinama Bihać, Bosanska Krupa, na lijevoj obali Une, Bužim, koji je funkcionalno kao Zajednica mjesnih zajednica i kasnije prerastao u općinu, Velika Kladuša i Cazin, što je zajedno predstavljalo oko 1.500 km², sa oko 250.000 stanovnika i sa prosječnom gustošću naseljenosti od 166 stanovnika po jednom km². Sa proglašenjem ratnog stanja, praktično su paralelno i istovremeno tekla i ispreplitala se dva vrlo važna procesa – formiranje vojnih i civilnih struktura. Ja sam se našao u središtu tih zbivanja i učestvovao sam u oba tega procesa. Moje djelovanje kao poslanika na nivou Republike BiH već sam opisao, ali sam jednako važnim smatrao i djelovanje na lokalnoj razini, pa sam se od samih početaka uključio i dao svoj doprinos na slijedećim funkcijama:

* Adil Zulfikarpašić, Vlado Gotovac, Miko Tripalo, Ivo Banac, Okovana Bosna, Bošnjački institut Cirih, Cirih, 1995, str. 114.

IZVOD IS PAPIRNIKA SA I (KONSTITUIRajuće) SJEDNICE SKUPštINE OKRUGA BIHAĆ OBRAZLJE 19.12.1992. GODINE U BIHAĆU	
SJEDNICI SU PRISUŠTOVALI:	
dr.Irfan Ljubišankić, predsjednik republičkog povjereništva za Okrug Bihać,	
Jusuf Žekić, član republičkog povjereništva za okrug Bihać,	
Imabrani odbornici za Skupštine okruga ispred opština:	
SO Bihać: Semad Ibrahimpašić, Ejub Topić, Mihovil Šopta,	
SO Vukodolac: Ejub Alagić, Asim Čemalović i Ilija Perković,	
SO Cazin: Alaga Topić, Alija Beširević i Bošidar Šćepić,	
SO Bosanska Krupa: Mehmed Mahić, Ifet Šikić i Nedeljko Teklić,	
SO B.Petrovac: Safet Hidić i Mustafa Ferizović,	
RAMIK DRŽKOVIĆ konzamant 5 korpusa,	
Ostalih: Jusuf Žekić Branka i Topdagić Alidžu.	
Predsjednik republičkog povjereništva za okrug Bihać, pošto je konstitutovao da sjednici prisustvuju svim posvatičenim članima republičkog povjereništva za okrug Bihać Irfan Šeređević, otvorio je sjednicu te u uvodnom izlagaju istakao da je Rješenjem o Vladi u BiH obnovljeno povjereništvo za okrug Bihać u sastavu dr. Irfan Ljubišankić predsjednik, Jusuf Žekić i Irfan Šeređević članovi. Sedatak povjereništva je bio da izvrše sve pripreme za izbor i konstituiranje Skupštine okruga Bihać. Pošto je povjereništvo osiguralo da su izvršene sve potrebne pripreme nazvalo je ovo sjednici da bi se izvršila konstituirajuća Skupština okruga Bihać.	
Predsjednik republičkog povjereništva dr. Irfan Ljubišankić kao predsjedavajući predložio je slijedeći	
Dnevni red	
1. Konstituiranje Skupštine okruga Bihać	
a) Izbor verifikacione komisije i verifikacija mandata odbornika,	
b) Usvajanje Statuta i Poslovnika o radu Skupštine okruga Bihać,	
c) Izbor rednih tijela Skupštine,	
d) Izbor predsjednika i deprezidenta Skupštine okruga Bihać.	
2. Donošenje Odluke o obrazovanju Predsjedništva okruga Bihać.	
Predloženi dnevni red jednoglasno je prihvaden.	
AD & 1. a) Predsjedavajući dr.Irfan Ljubišankić upoznao je prisutne sa odlukama predsjedništva opština okruga Bihać o izboru odbornika za Skupštine okruga. Koje su donostivene republičkom povjereništvu te predstavio prijedlog Odluke o obrazovanju, sastavu i izboru predsjednika i članova Verifikacione komisije	

nkićem, imaju ogromnu zaslugu. Gospodin Kličić, indirektno i kroz navode gospodina Hasana Efendića, proziva i rahmetli Ljubišankića u tekstu na strani 67, gdje kaže: "...pa su neki sami sebe proglašavali vrhovnim komandantom...", tako indirektno prozivanje doktora Ljubišankića smatram nečasnim i nepoštenim činom."

Smail Kličić kaže da svjedočenja o opisanom stanju nalazimo i kod Hasana Efendića koji tvrdi da je, bez obzira na tehničke probleme, bio dobro obaviješten o radu Teritorijalne obrane Cazinske krajine: "Vrlo su čudne bile česte izmjene komandanata općinskih štabova. Ja u stvari nisam znao o čemu se radi, a nisam imao ni vremena o tome razmišljati.

Ljudi su postavljeni na odgovorne funkcije bez ikakvih provjera, bez vojno-stručnih znanja i bez odgovarajućeg autoriteta. U dosta slučajeva ove česte izmjene odražavale su se negativno na jedinice. Izgleda da je jedan od osnovnih kriterija bio da li je neko član Patriotske lige ili ne. Komandante štabova predlagale su općinske strukture vlasti, a poslije višestranačkih izbora 1990. godine,

bovima itd. Često se radilo o ljudima nesposobnim i neukim za rukovanje i komandovanje."

Naravno da, kao i sve drugo na ovom svijetu, i ova situacija ima svoje dvije strane medalje – s jedne strane, moramo se složiti da nam je trebalo regionalno tijelo koje će koordinirati sve aktivnosti na ratnom Okrugu Bihać, ali, s druge strane, njegovo nelegalno ili, najblaže rečeno, njegovo problematično institucionalno formiranje davalо je prostor za opravdane ili neopravdane pretpostavke da je sve to uradeno da bi dvojica ljudi preuzeli kompletnu civilnu, ali i vojnu kontrolu nad Okrugom Bihać.

Svakako da ovakva situacija, koja nije bila dokraja pravno definirana - nije bila dugo održiva, jer je prijetila opasnost da se od "vizionarskog" čina pretvoriti u svoju suprotnost, jer nisu svi bili dobromanjerni i zloupotrebe takvog stanja mogli su ugroziti sve institucije.

Zbog toga je sazvana konstituirajuća sjednica Skupštine Okruga Bihać, koja je održana 19.12.1992. godine u Bihaću. Zbog njegove važnosti, kompletan Izvod iz zapi-

snika sa te sjednice dajem u nastavku.
Iz Izvoda iz zapisnika vidimo da je u sastavu Republičkog povjereništva za Okrug Bihać bio i Irfan Saračević, što je značilo da je imao puno povjerenje dr. Ljubijankića. Vidimo i da je većina odbornika Skupštine Okruga ostala ista. Neki su otpali jer su općine sada morale kandidovati i predstavnike hrvatskog naroda.

Trebamo obratiti pozornost na taj odbornički sastav, jer će se kasnije pojavit insinuacije kako su manipulacijom članstvom u Skupštini Okruga stvarani preduvjeti za smjenu Irfana Ljubijankića i moje postavljanje za predsjednika Skupštine, i da je sve to radeno u režiji Fikreta Abdića.

Na osnovu člana 13. Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list R. BiH", broj 12/92, 14/92, 18/92, 21/92) i člana 54. Poslovnika Skupštine okruga Bihać broj 01-023-3/92, Skupština okruga Bihać, na sjednici održanoj 27. 01. 1993. godine, donosi

ODLUKU O IZBORU PREDSJEDNIKA IZVRŠNOG ODBORA OKRUGA BIHAĆ

I
Za predsjednika Izvršnog odbora okruga Bihać, bira se mr ZLATKO JUŠIĆ, dipl.inžinjer.

II
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku okruga Bihać".

Broj 01-023-51/93
Bihać, 27. 01. 1993. godine

Predsjednik Skupštine Okruga,
dr Irfan Ljubijankić s.r.

Takoder je važno primijetiti da sam ja i na ovoj konstituirajućoj sjednici bio jedan od kandidata za predsjednika. Odmah sam dao doznanja da se smatram samo demokratskim drugim kandidatom i da ne namjeravam biti predsjednik. Osim toga, niko nije sa mnom prethodno obavio nikakve konsultacije. Ono što je bilo mnogo važnije za odluku odbornika bila je izjava prisutnog komandanta Petog korpusa Ramiza Drekovića koji je rekao da mi neće dozvoliti napuštanje Petog korpusa jer mu jo trebam tamo. I pored toga, dobio sam šest glasova, što me iznenadio, ali nisam previše mislio o tome. Bilo mi je važno da smo konačno konstituirali Skupštinu kako treba i da se otvara prostor za naše jače institucionlano djelovanje.

Kako je vrijeme odmicalo, Petom korpusu sve je više trebao dobro ustrojen Okrug Bihać, sa svim svojim institucijama, da bi u punom kapacitetu bio njegova logistika.

Uostalom, Okrug Bihać je i formiran u ratu radi toga.

Posebno se osjećala potreba za izvršnom regionalnom vlašću koju je predstavljao Izvršni odbor Okruga, jer se morala prevazići praksa da brigade logistički ovise od pojedinih općina, mjesnih zajednica ili preduzeća. Ili nije postojala spremnost da se to uradi, ili su rukovodeći ljudi Okruga, dr. Irfan Ljubijankić i Mirsad Veladžić, iz određenog razloga to odlažali, ali ovakvo stanje nije bilo

održivo. Sve je dodatno zakompli- ciraо Fikret Abdić. Ova personalna netrpeljivost, iza koje su, očigledno, postojali mnogo ozbiljniji problemi, polako je postajala sve veća zapreka u odnosima i radu, odnosno neradu okružnih organa. Prvo je postavljen pitanje funkcioniranja Izvršnog odbora Okruga. Već na drugoj sjednici Skupštine Okruga od 7.1.1993. na dnevnom redu je bilo imenovanje mandatara za Izvršni odbor Okruga Bihać i zadužen je predsjednik komisije da obavi sve prethodne radnje i da pripremi materijale potrebne za izbor i imenovanje novog predsjednika Izvršnog odbora Okruga. Na toj sjednici predstavio sam Prednacrт Platforme Skupštine

osnivanje Pedagoške akademije u Bihaću;

- Osnovana je Komisija za pravna pitanja.

Možemo vidjeti i da su svi odbornici prisutni na Skupštini, kao i to da je, već po običaju, Skupštini skoro uvijek prisustvovao i komandant Petog korpusa Ramiz Dreković. Evo kompletogn Izvoda iz zapisnika s te sjednice:

Vidimo u tački AD-2 da je Regionalni odbor SDA predložio dva kandidata za mandatara Vlade Okruga - Zlatka Jušića i Mirsada Veladžića. Vidimo također da je nakon glasanja utvrđeno da je, od prisutnih 15 odbornika, Zlatko Jušić dobio 13 odborničkih glasova, a Mirsad Veladžić 2 glasa.

Smatram da možemo potpuno nepristrasno zaključiti da je izbor Zlatka Jušića bio potpuno legalan, regularan i bez bilo kakvih primjedbi nakon toga.

Ono što Ramiz propušta reći, a trebao bi se sjetiti, da je upravo on zbog neadekvatnog rada okružnih organa i zbog otvorenih neprijateljstava na relaciji Ljubijankić i Veladžić prema Abdiću, koja su ugrožavala logistiku civilnih struktura Okruga Bihać za potrebe Petog korpusa, a da bi se izbjegla takva vrsta sukoba, podržao moj izbor za predsjednika Skupštine Okruga.

Cijelo vrijeme ostala nam je nedoumica, kako meni tako i Ramizu Drekoviću, kakva je to vrsta sukoba i animoziteta na relaciji prema aktuelnom članu Predsjedništva BiH, i to upravo u momentu kad je situacija bila jako kritična i kad nam je svima apsolutni prioritet morao biti organizacija odbrane i jačanje vojnih i civilnih potencijala u tom cilju.

Naravno da je u toj organizaciji vodeću ulogu morala pruzeti Skupština Okruga Bihać kao najviše zakonodavno tijelo i Izvršni odbor Okruga Bihaća kao vlada Okruga. I jedna i druga okružna institucija morala je biti stavljen u punu funkciju s ciljem koji smo već naglasili - obrana Okruga Bihać i države BiH.

Bez obzira na ovu smjenu, ličnost dr. Irfana Ljubijankića i njegov do- prinos našoj borbi za nacionalni, vjerski, politički i državni identitet apsolutno je neupitan i nemjerljiv.

Moje predsjedavanje Skupštine Okruga Bihać

Moje postavljanje za predsjednika Skupštine Okruga Bihać doživio sam doslovno kao prekomandu, jer sam i Okrug Bihać doživljavao na određen način kao dio ratne mašinerije, što on i jeste bio, jer se

■ Okupacijom dijelova bihaćke i bosanskokrupske općine, Bihaćki okrug je funkcionisao u općinama Bihać, Bosanska Krupa, na lijevoj obali Une, Bužim, koji je funkcionirao kao Zajednica mjesnih zajednica i kasnije prerastao u općinu, Velika Kladuša i Cazin, što je zajedno predstavljalo oko 1.500 km², sa oko 250.000 stanovnika i sa prosječnom gustinom naseljenosti od 166 stanovnika po jednom km².

Predsjednik i sabornik

■ Politička je činjenica da je AP ZB u Velikoj Kladuši proglašena 27. septembra 1993. godine i da je za njenog predsjednika izabran upravo Ejub Topić. U to vrijeme on se nalazio u Sarajevu gdje je 27. i 28. septembra održana Skupština R BiH i Svebošnjački sabor na kojem je, pored ostalog, muslimanima vraćeno njihovo narodno ime Bošnjaci. Izjašnjavajući se na ovu okolnost Topić kaže: Predsjedništvo Bihaćkog okruga je 16. septembra 1993. godine pod mojim predsjedavanjem donijelo odluku o obustavljanju svih aktivnosti vezanih za inicijativu o AP ZB, tako da nije moglo biti govora da bih ja mogao prihvati mjesto u paradržavnoj tvorevini AP ZB. Da sam to htio ne bih putovao u Sarajevo. Na Abdićev neovlašteni potez odmah sam reagirao i od svega se ogradio. Pretpostavljam da je Abdić to uradio da me politički diskvalificira i možda čak i fizički likvidira. U Bihać sam se vratio 6. oktobra i u roku deset dana uradio sam sve da se obnovi rad Predsjedništva i Skupštine Bihaćkog okruga. Tek 16. oktobra sam dužnost predsjednika Skupštine okruga predao Hamdiji Kabilagiću iako sam nešto ranije brisan iz članstva SDA što je bila cijena s moje strane neovlaštenog imenovanja za predsjednika samoproglasene Abdićeve paradržavice.

Okrug formira isključivo kao odgovor na proglašeno ratno stanje. Dodatno je tom utisku prekomande doprinio i moj blizak odnos sa Ramizom Drekovićem, s kojim sam odlično suradivao u Petom korpusu i s kojim sam nastavio blisko suradivati kao predsjednik Skupštine Okruga Bihać.

odnosno ja sam morao biti demobilisan, što se vidi iz slijedećeg dokumenta sa potpisom Ramiza Drekovića.

Osim toga, ja sam se pojavio kao neko neutralno političko rješenje u sukobu između zavadenih frakcija - čovjek koji je mogao razgovarati i sa Fikretom Abdićem i sa

52

Na osnovu člana 13. Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list R. BiH", broj 12/92, 14/92, 18/92, 21/92, 3/93) i člana 55. Poslovnika Skupštine okruga Bihać, broj 01-023-3/92, Skupština okruga Bihać, na sjednici održanoj 10. 03. 1993. godine, donosi

ODLUKU

O RAZRJEŠENJU PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE OKRUGA BIHAĆ

I
dr Irfan Ljubijankić razrješava se dužnost predsjednika Skupštine okruga Bihać.

II
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku okruga Bihać".

Broj 01-023-94/93
Bihać, 10. 03. 1993. godine

Dopredsjednik Skupštine Okruga,
Božidar Šećel, dipl.pravnik s.r.

53

Na osnovu člana 13. Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list R. BiH", broj 12/92, 14/92, 18/92, 21/92, 3/93), člana 55. Poslovnika Skupštine okruga Bihać broj 01-023-3/92, na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje, Skupština okruga Bihać, na sjednici održanoj 10. 03. 1993. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE OKRUGA BIHAĆ

I
EJUB TOPIĆ, odbornik Skupštine okruga Bihać bira se za predsjednika Skupštine okruga Bihać.

II
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku okruga Bihać".

Broj 01-023-95/93
Bihać, 10. 03. 1993. godine

Dopredsjednik Skupštine Okruga,
Božidar Šećel, dipl.pravnik s.r.

Kao što sam već naglasio, bez saglasnosti komandanta Petog korpusa ja ne bih mogao biti razriješen dužnosti pomoćnika za moral, IPD i vjerska pitanja koju sam obavljao u Petom korpusu, Irfanom Ljubijankićem i Mirsdom Veladžićem i sa Ramizom Drekovićem, ali i s ljudima na terenu gdje sam imao visok rejting. Odluke o razrješenju dr. Irfana Ljubijankića i mom postavljanju

za predsjednika Skupštine Okruga Bihać objavljene su u Službenom glasniku Okruga br. 1, na stranici 39, pod rednim brojevima 52. i 53. Sad je prilika da kažem teoretičarima zavjere da nijednom, doslovno, ni jedan jedini put nisam imao bilo kakav sastanak ili dogovor sa Fikretom Abdićem, osim par službenih sastanaka na koje sam išao kao pomoćnik za moral sa Ramizom Drekovićem.

■ Kako je vrijeme odmicalo, Petom korpusu sve je više trebao dobro ustrojen Okrug Bihać, sa svim svojim institucijama, da bi u punom kapacitetu bio njegova logistika. Uostalom, Okrug Bihać je i formiran u ratu radi toga.

Detaljno sam obrazložio kompletnu situaciju sa procedurama u Skupštini Okruga, koje su prethodile mom izboru, želeći upravo da dam sve relevantne podatke radi istine i radi povijesti. Moram, također, reći da ni prije rata, niti u predizbornoj kampanji, niti bilo kojom drugom prilikom nisam imao nikakve kontakte sa Fikretom Abdićem, čak ni u Skupštini RBiH. Jednostavno, on je bio član Predsjedništva RBiH, a ja obični poslanik u Vijeću opština. On je bio potpredsjednik SDA, a ja nisam bio ni član Glavnog odbora, tako da nisam imao niti potrebe, a niti prilike za bilo kakve kontakte s njim, niti bilo s kim ko bi nastupao u ime njega.

Da li je neko iz sjene vukao konce i upravljao dogadanjima, ja to ne znam.

Ali ne vidim ko je to mogao i na kakav način općiniti petnaest poslanika iz svih općina Okruga koje su samostalno birale svoje predstavnike u Skupštinu Okruga pa da donesu takve odluke kakve su donijeli.

Ponavljam još jednom - sa mnom niko nikada nije prethodno obavio nikakve konsultacije niti me pripremao na bilo kakav način za ono što je uslijedilo.

Moram također reći da nisam kod dr. Irfana Ljubijankića primijetio da je svoju smjenu doživio kao nešto tragično, niti smo nas dvojica nakon toga pokvarili naše odnose. On je absolutno i dalje nastavio na svoj način politički raditi u interesu naše borbe. Osim toga, on je bio poslanik u Vijeću gradana RBiH i uvijek imao kontakte sa Sarajevom, tako da je njegova uloga i dalje bila vrlo važna zbog njegovih ličnih kvaliteta i karizme koju je već bio izgradio. Relacije će se zaostriti nakon pokretanja famozne "Inicijative", ali ni tada naša komunikacija nikada nije prekinuta.

Možda je najbolje da prenesem direktno stavove samog dr. Irfana Ljubijankića koje je iznio u intervjuu danom nezavisnom listu Ideja 5.8.1993. godine, a koji je prenesen u knjizi Čovjek, Bošnjak, šehid, - Dr. Irfan Ljubijankić. To demantuje priče o njegovoj navodnoj izolaciji nakon smjene i onemogućavanja političkog djelovanja koje su bile plasirane.

Vidimo da je za dr. Ljubijankića oslobođanje od odgovornosti vodenja Skupštine Okruga na određen način bilo olakšanje koje mu je omogućilo da se pozabavi do tada zapuštenom strankom, i da ga previše ne zabrinjava trenutna dnevna politika. Očigledno je, s druge strane, da nije jasno što to znači politički otklon njegovih najbližih saradnika. Taj otklon najvjerojatnije je bio rezultat

prelet preko tzv. SAO Krajine tumačio sam kao hrabar čin čovjeka koji želi pomoći svome kraju i svojoj domovini.

Kasniji razvoj dogadaja i njegovo ponosanje razbilo je to uvjerenje. Kao komandant Unsko-sanske operativne grupe, zajedno sa svojim borcima i narodom toga kraja, očekivao sam da ćemo imati veliku pomoć. Smatrao sam da se njegovim dolaskom kao člana Predsjedništva međunarodno priznate R BiH iskaže briga mlade bosanske države prema ovom kraju. Šestog septembra 1992. godine u današnjoj kasarni 'Adil Bešić' postrojio sam uži dio Komande i predao mu raport ispred Komande Unsko-sanske operativne grupe. Prilikom brispinga u prisustvu komandanata brigada i užeg dijela Komande Unsko-sanske operativne grupe, primjetio sam njegov rezerviran i hladan odnos, ne samo prema meni nego i prema kompletном komandnom sastavu. To nije bilo ono što sam očekivao od, u to vrijeme, istaknutog Krajišnika i člana državnog Predsjedništva.

■ Ono što Ramiz propušta reći, a trebao bi se sjetiti, da je upravo on zbog neadekvatnog rada okružnih organa i zbog otvorenih neprijateljstava na relaciji Ljubijankić i Veladžić prema Abdiću, koja su ugrožavala logistiku civilnih struktura Okruga Bihać za potrebe Petog korpusa, a da bi se izbjegla takva vrsta sukoba, podržao moj izbor za predsjednika Skupštine Okruga.

I ja se dobro sjećam tog dočeka. Pozdravili smo Fikreta Abdića u Komandi USOG-e kao člana Predsjedništva države i dočekali ga s punim počastima, nemajući pojma ni tada, niti kasnije, kada smo tražili objašnjenja od državnog vrha, šta je njegova uloga u Krajini i šta se to "iza brda valja". Ono što je postalo očigledno od prvog dana je netrpeljivost Irfana Ljubijankića i Mirsada Veladžića spram Fikreta Abdića.

Odmah po njegovom dolasku, dr. Irfan Ljubijankić ga je pozvao javno na TV-duel, što smo smatrali neprimjereno da u javnost idu naši unutrašnji sukobi, što bi

Fikret Abdić i Ramiz Dreković u obilasku izložbe

moglo oslabiti moral naših jedinica i stanovništva. Fikret Abdić je htio dolaziti na sjednice Skupštine Okruga, što je dr. Irfan Ljubijankić osporavao itd. Na jednom užem sastanku u Komandi Korpusa, kojem su, osim mene, prisustvovali Ramiz Dreković, Irfan

rekao da nama ne trebaju Božiji nego republički poslanici.

Uglavnom, objašnjenja što to priprema Fikret Abdić nije bilo, kao ni objašnjenja zašto onda nije isključen iz državnog Predsjedništva. Isto je mučilo komandanta Petog korpusa:

"Za punih osam mjeseci od dolaska na Okrug i boravka u Velikoj Kladuši, Abdić se nije puno oglašavao, nije obilazio kraj i jedinice. Znatno kasnije, 15. aprila 1993. godine, na naš poziv, došao je na obilježavanje Dana Armije i prisustvovanje metod-sko-pokaznoj vježbi. Poslije tog susreta, 15.4.1993. opet se povukao u Veliku Kladušu i posvetio - kasnije će se to uvidjeti - pripremama za proglašenje autonomije i preuzimanje vlasti.

Češće me znao nazvati da dodem kod njega, u dispanzer Agrokomerca u Polju, na periferiji Velike Kladuše. Bez obzira na to što su me, na neki način, kritizirali tadašnji čelnici Okruga da previše suradujem sa Fikretom Abdićem, nisam razumio takve zamjerke.

Smatrao sam normalnim saradnju sa članom Predsjedništva Republike BiH. Kad bih pitao - zašto ne suradivati? Odgovor je bio: 'Ne znaš ti Fikreta. Vidjet ćes ti ko je Fikret!' Prilikom mojih sastanaka sa Abdićem koje sam održavao u funkciji komandanta Petog korpusa, moram biti objektivan, on se u početku interesirao za stanje u jedinicama, posebno za materijalnu opremljenost, financijsku i logističku podršku. Poduzimao je i neke mјere na poboljšanje stanja, posebno kad je trebalo osigurati plaće starješinama i vojnicima.

Primjetio sam njegovo posebno nezadovoljstvo spram predsjednika Alije Izetbegovića da nisam mogao povjerovati da tako ružno govori član Predsjedništva države. Organima Okruga je u negativnom svjetlu isticao Izetbegovićeve 'produžene pipke' (kako je on to govorio) Irfana Ljubijankića i Mirsada Veladžića. Njegovi istupi jasno su oslikavali personalnu netrpeljivost koja se negativno odražavala na stanje u Okrugu i prije lansiranja Inicijative o formiranju APZB."

Paralelizmi u vlasti

Naravno da nije sve bilo tako idilično. Kako smo već ranije i naglasili, SDA je cijelo vrijeme imala paralelni sistem komunika-

Fikret Abdić, Slobodan Milošević i Radovan Karadžić

cija, neovisno o državnim institucijama. Rekao sam i da je, najveći dio vremena, postojao objektivan razlog za to i morali smo imati "svoje" informacije od "svojih" ljudi u koje ćemo imati potpuno povjerenje radi donošenja važnih odluka.

Takav način rada, malo-pomalo, počeo se pretvarati u pravilo, jer se jednom dobrom dijelu ljudi jako dopalo da mogu "prečicom" rješavati masu stvari, uključujući i mnoge privatne relacije. Mnogi ljudi iz vrha stranke tog vremena imali su cijelo vrijeme u vidu svoje lične ambiciozne planove, za realizaciju kojih je bilo idealno "para-

sistem koji je u početku bio nužnost pretvorio u vrlo opasan presedan.

Ramiz Dreković ima u svojoj knjizi cijelo poglavje na osam stranica o jednom telefonu koje je interesantno nazvao Vezirov telefon. Bio sam tada u Petom korpusu i sudionik sam tih dogadaja, i mogu potvrditi da se sve tako dešavalo. Možda to poglavje najbolje pokaže kako je sve to funkcionalo. Famozni satelitski telefon stigao je zračnim putem:

"Na aerodrom Čoralići, zračnim mostom, 1.10.1992. godine, između ostalih materijalno-tehničkih sredstava prebačen je i jedan satelitski

Ramiz Dreković naglašava još jednu vrlo važnu stvar:

"U to vrijeme Skupština Okruga i Izvršni odbor nisu imali svoje sjedište i zgradu sa adresom. Predsjednici Skupštine i Izvršnog odbora Okruga su kancelarije na radnim mjestima koristili za obavljanje tih dužnosti."

Satelitski telefon je po preuzimanju u svojoj kancelariji u Velikoj

Predsjedništa mi je rekao: 'De, molim te, Drekoviću, vidi neka pa vrati Mirsi taj telefon. Potreban je nama u stranci, te nam javi kad završiš taj posao.'

Nakon razgovora sa predsjednikom postupio sam po njegovom zahtjevu i ustupio telefon gospodinu Veladžiću. Nije bio problem u tome što je Veladžić imao satelitski telefon, već je

■ SDA je cijelo vrijeme imala paralelni sistem komunikacija, neovisno o državnim institucijama. Rekao sam i da je, najveći dio vremena, postojao objektivan razlog za to i morali smo imati "svoje" informacije od "svojih" ljudi u koje ćemo imati potpuno povjerenje radi donošenja važnih odluka.

Kladuši instalirao Mirsad Veladžić, gdje je obavljao dužnost predsjednika Općinskog odbora SDA Velike Kladuše.

Početkom februara 1993. godine, Mirsad Veladžić je smijenjen sa dužnosti predsjednika Izvršnog odbora Okruga, a na tu funkciju postavljen je Zlatko Jušić. Novi organi vlasti su odmah nakon imenovanja uspostavili infrastrukturu, odredili sjedište, tako da je predsjednik Okružne skupštine boravio i imao sjedište u Bihaću, a predsjednik Vlade sa ministarstvima u Cazinu.

"Novoizabrano vodstvo okružnih organa zahtijevalo je da im se satelitski telefon predaj, jer je nabavljen za potrebe Izvršnog odbora. Smijenjeno vodstvo tvrdilo je da je telefon nabavila SDA BiH, te ga, na osnovu toga, koristi njen ogranač u Velikoj Kladuši."

Da skratimo priču - telefon je policija izuzela i dala na korištenje Izvršnom odboru Okruga, sa Zlatkom Jušićem na čelu, ali je na insistiranje Ramiza Drekovića satelitski telefon završio u Komandi Petog korpusa.

Sve to je pratila silna prepiska, učjene, prijetnje silom itd., što je Ramiz Dreković opisao u tih osam stranica Vezirovog telefona.

Komanda Korpusa dobila je dopis direktno od predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića da se telefon vrati SDA Velike Kladuše. Ramiz se s pravom pita zašto takav dopis nije isao na okružne institucije sistema.

"Uzeo sam slušalicu i u prvi mah nisam mogao vjerovati da me zaista zove predsjednik Izetbegović. Do tada se nikad nisam čuo sa predsjednikom. U meni je proradio vojnički gen, i sve vrijeme dok sam razgovarao, na daljinu od 350 kilometara, stajao sam u stavu pozor! Nakon razgovora o stanju u zoni odgovornosti Petog korpusa, predsjednik

telefon. Poslao ga je Ured Okruga Bihać iz Zagreba po Otpremnici br. 16/92. Kao primalac su naznačene Oružane snage RBiH Bihać, tj. Unsko-sanska operativna grupa. Nakon što su satelitski telefon primili logistički organi USOG-e, dobio sam zahtjev od dotadašnjeg predsjednika Okružne skupštine Irfana Ljubijankića i predsjednika Izvršnog odbora Okruga Mirsada Veladžića da se telefon dostavi u Izvršni odbor jer je za njih nabavljen. Poštujuci legalne organe vlasti, naredio sam da se telefon predaj."

Odmah po dobijanju odluke od predsjednika Republike, istu sam uz pro-

-

pratni akt Komande Korpusa (povjerljivo broj: 01/1-1665-1 od 17. maja 1993. godine), uputio Izvršnom odboru Okruga i Centru službi sigurnosti Bihać, sa zahtjevom da postupe po istoj. Nije mi bilo jasno zašto je predsjednik odluku uputio baš meni, pored institucija vlasti i člana Predsjedništva koji je boravio u Okrugu.

leleno funkcioniranje".

Dok su jedni ginuli i ostali sa svojim porodicama u službi borbe i obrane, drugi su elegantno izmještali članove svojih porodica (uglavnom u Zagreb, a zatim dalje, u diplomatska predstavništva).

Moji su sinovi na početku rata imali sedam i osam godina, ali moja supruga i ja smo se odlučili da ona i djeca ostanu u Bihaću, zeleći sve dijeliti skupa, pa šta Bog da. Osim toga, moja moralna odgovornost pred ljudima je bila ogromna - kao poslanika u Skupštini RBiH, zatim kao pomoćnika za moral u Petom korpusu i, na kraju, kao predsjednika Skupštine Okruga - tako da sam mogao pred sve stati svjetla čela, jer sam s njima dijelio sudbinu zajedno sa svojom porodicom.

Paralelizmi u vlasti znaciši su, s druge strane, veliku mogućnost potpune privatizacije i zloupotrebe informacija, tako da se jedan

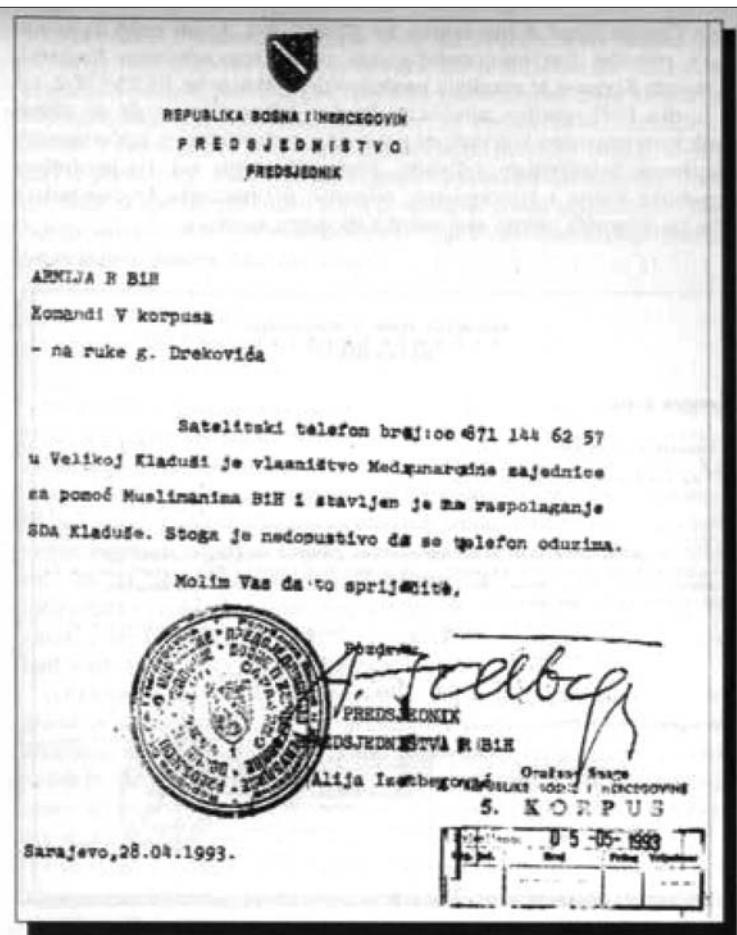
telefon. Poslao ga je Ured Okruga Bihać iz Zagreba po Otpremnici br. 16/92. Kao primalac su naznačene Oružane snage RBiH Bihać, tj. Unsko-sanska operativna grupa. Nakon što su satelitski telefon primili logistički organi USOG-e, dobio sam zahtjev od dotadašnjeg predsjednika Okružne skupštine Irfana Ljubijankića i predsjednika Izvršnog odbora Okruga Mirsada Veladžića da se telefon dostavi u Izvršni odbor jer je za njih nabavljen. Poštujuci legalne organe vlasti, naredio sam da se telefon predaj."

■ Cijelo vrijeme ostala nam je nedoumica, kako meni tako i Ramizu Drekoviću, kakva je to vrsta sukoba i animoziteta na relaciji prema aktuelnom članu Predsjedništva BiH, i to upravo u momentu kad je situacija bila jako kritična i kad nam je svima apsolutni prioritet morao biti organizacija odbrane i jačanje vojnih i civilnih potencijala u tom cilju.

mjesto predsjednika Skupštine Okruga, vidio sam da relacija sa Sarajevom neće baš biti jednostavna. Na neke dopise uopće nije bilo odgovora, jednostavno su nas ignorirali.

Bilo je različito od ministarstva do ministarstva, s nekim bolje, a s nekim nikako. Ja sam to pripisivao ratnom stanju i nisam želio vjerovati da se radi o svjesnoj opstrukciji.

Ono što je uvjek išlo kako treba bile su relacije oko stvari vezanih za obranu i ratna dešavanja, za što je, vjerujem, zaslужan Ramiz Dreković i Komanda Petog korpusa, koji su sa Skupštinom Okruga pod mojim predsjedavanjem imali izvanrednu saradnju.

Odmah po dobijanju odluke od predsjednika Republike, istu sam uz pratni akt Komande Korpusa (povjerljivo broj: 01/1-1665-1 od 17. maja 1993. godine), uputio Izvršnom odboru Okruga i Centru službi sigurnosti Bihać, sa zahtjevom da postupe po istoj. Nije mi bilo jasno zašto je predsjednik odluku uputio baš meni, pored institucija vlasti i člana Predsjedništva koji je boravio u Okrugu.

leleno funkcioniranje". Dok su jedni ginuli i ostali sa svojim porodicama u službi borbe i obrane, drugi su elegantno izmještali članove svojih porodica (uglavnom u Zagreb, a zatim dalje, u diplomatska predstavništva).

Moji su sinovi na početku rata imali sedam i osam godina, ali moja supruga i ja smo se odlučili da ona i djeca ostanu u Bihaću, zeleći sve dijeliti skupa, pa šta Bog da. Osim toga, moja moralna odgovornost pred ljudima je bila ogromna - kao poslanika u Skupštini RBiH, zatim kao pomoćnika za moral u Petom korpusu i, na kraju, kao predsjednika Skupštine Okruga - tako da sam mogao pred sve stati svjetla čela, jer sam s njima dijelio sudbinu zajedno sa svojom porodicom.

Paralelizmi u vlasti znaciši su, s druge strane, veliku mogućnost potpune privatizacije i zloupotrebe informacija, tako da se jedan

Intervju sa Zilhadom Ključaninom za Liljan 8.9.1993.

■ Takav način rada, malo-pomalo, počeo se pretvarati u pravilo, jer se jednom dobrom dijelu ljudi jako dopalo da mogu "prečicom" rješavati masu stvari, uključujući i mnoge privatne relacije. Mnogi ljudi iz vrha stranke tog vremena imali su cijelo vrijeme u vidu svoje lične ambiciozne planove, za realizaciju kojih je bilo idealno "paralelno funkcioniranje".

problem bio u tome što Komanda Korpusa nije imala efikasnu vezu sa Generalštabom. Najveći problem je bio što je glavna tačka kontakta o stanju u Okrugu i Korpusu i glavni izvor informacija - dezinformacija tekoći putem tog telefona. Tu činjenicu sam doznao tek po dolasku u Sarajevo.

Izyještaji o stanju u Okrugu dobiveni preko satelitskog telefona bili su pretostavljeni komandi 'vredniji, tačniji i istinitiji od redovnih izještaja koji su dolazili od Komande Korpusa'."

Vezirov telefon je na kraju završio kod Mirsada Veladžića, jer se nije mogla ignorirati osobna naredba predsjednika Izetbegovića.

Kakvi su tek "izještaji" bili o okružnim organima, mogu zamisliti. Odmah po mom izboru na

Ta saradnja nije bila samo formalna ili verbalna - Skupština i Izvršni odbor Okruga su se u potpunosti stavili u funkciju Armije oružanih snaga RBiH, i ljudi iz Korpusa su to najbolje znali cijeniti. Peti korpus je tada, možda, imao najuđreniju logistiku u državi.

Možda najbolje tu situaciju oko kolanja informacija i dezinformacija odslikava dopis koji je Sefer Halilović poslao 4.4.1993. godine Komandi Petog korpusa koji, kako kaže Ramiz Dreković, "mi u Komandi Korpusa nismo mogli razumjeti".

"U aktu se spominje puč u Okrugu i postavljanje Ejuba Topića u martu 1993. godine umjesto Ljubljankića. Dobivši taj akt, tek mi ništa nije bilo jasno, znajući da je upravo Irfan

►

KRAJINA NEĆE NIKUD IZ BOSNE

Saracević do dolaska Fikreta Abdića u Okrug uživao povjerenje posebno Irfana Ljubijankića i Mirsada Veladžića. Ejuba Topića na mjesto predsjednika Skupštine Okruga predložili su upravo njih dvojica, iako sam se ja protivio tome, ne zbog toga što neće znati to raditi, već što mi je bio potreban u Korpusu. Uostalom, čak ni Topić kao bliski suradnik Ljubijankića i Veladžića u to vrijeme nije u potpunosti bio sretan što će preuzeti funkciju predsjednika Skupštine Okruga."

INICIJATIVA¹
za formiranje Autonomne pokrajine Zapadna Bosna uključene u sastav Republike Bosne i Hercegovine.

Okrug Bihać, od početka rata do danas, funkcioniра kao zasebna cjelina. I pored potpune blokade i hermetičke izolovanosti opstao je prevenstveno zahvaljujući primjernoj organizaciji i optimalnoj upotrebi raspoloživih i materijalnih potencijala.

Pribusivo republičkih državnih organa na ovom području osjećalo se samo u kadrovske rješenja koja su, kao rezultat nepoznavanja situacije i vaninstitucionalnog načina vodenja kadrovske politike, znatno i konstantno umanjivala efikasnost okrupskih i općinskih organa, posebno onih za koje su ta rješenja nametana.

Pored, u sуштинu, negativnog utjecaja centralne vlasti i ratnih razaranja, u okrugu Bihać održan je kontinuitet rada skupština, izvršnih odbora, organa državne uprave, pravosuda i drugih državnih organa koji imaju potpunu kontrolu resora iz svojih nadležnosti.

U osnovi, sačuvano je stanovništvo, gospodarski, infrastrukturni, zdravstveni, obrazovni i drugi kapaciteti koji s raspoloživim kadrovima čine dobru osnovu za brz oporavak ovog područja i njegovo uključivanje u evropske tokove.

Pregovori o budućnosti Bosne i Hercegovine koji su godinu dana vodeni bez predstavnika ovog područja, kao i prijedlozi rješenja državnog ustrojstva i teritorijalnog razgraničenja konstitutivnih jedinica utvrđenih na posljednjim pregovorima u Ženevi o formiranju Unije republika Bosne i Hercegovine, po

kojima Republika Bosna treba da se sastoji od dva, preko stotinu kilometara međusobno razdvojenih dijela, centralnog i zapadnog koji čini teritorij Okruga Bihać, ne uvažavajući interese i specifičnost ovih područja.

Zvanična bosansko-hercegovačka delegacija u dosadašnjem toku pregovora prema ovim dijelovima odnosi se sa različitim mjerilima. Za centralni dio se traži izlaz na more i rijeku Savu kao pitanje života i smrti, rata ili mira, dok se zanemaruju činjenice da zapadni dio i dalje ostaje u potpunom okruženju i da je po tim kriterijima, osuden na potpuno propadanje.

Budući da je Okrug Bihać dokazao kako u miru, tako i u ratu, da hoće, može i zna živjeti, a da bi taj život bio moguć i da bi se obezbjedila sigurnost uz punu zaštitu interesa stanovništva ovog područja, a uvažavajući navedene specifičnosti i realnost situacije u kojoj se nalazi, potrebno je:

1. Formirati Autonomnu pokrajinu "Zapadna Bosna" uključenu u sastav Republike Bosne i Hercegovine i unije republika Bosne i Hercegovine, kao zajednicu u kojoj će se, zakonima i drugim propisima, urediti društveni odnosi, obезbjediti ustavnost i zakonitost, ravnopravnost naroda i organizirati organi vlasti.
2. Prekinuti rat, uspostaviti mir i omogućiti povratak prognanika i izbjeglica.
3. Uspostaviti korektne odnose sa konstitutivnim narodima i susjedima te cjelokupnim civilizacijskim svijetom.
4. Izvršiti unutrašnju teritorijalnu organizaciju po slobodno izraženoj volji stanovništva.
5. Otvoriti saobraćajnice i stvoriti uvjete za dalji privremeni razvoj, razvoj poduzetništva, vlasničke transformacije i tržišnog gospodarstva.
6. Otvoriti slobodnu zonu u Rijeci (Republika Hrvatska) i pretvoriti čitavu ovo područje u bescarsku zonu sa konvertibilnim sredstvima plaćanja.

Dakle, potpuno je nevjerojatno da tadašnji komandant Armije RBiH Sefer Halilović promjene u Okrugu Bihać naziva pučem. Upravo zbog toga sam tako detaljno opisao i dokumentirao način mog dolaska na mjesto prvog čovjeka Skupštine Okruga.

Inicijativa za formiranje Autonomne pokrajine Zapadna Bosna uključene u sastav Republike Bosne i Hercegovine

Bez obzira na neuspjeh pregovora u Ženevi, Fikret Abdić je, međutim, nastavio daljnju realizaciju ranije pripremljenih aktivnosti. "U vrijeme potpunog sazrijevanja ideje o autonomiji kroz pokretanje famozne Inicijative i prikupljanje potpisa augusta 1993. godine, Abdić oživotvorenje svoje ideje

■ **Skupština i Izvršni odbor Okruga su se u potpunosti stavili u funkciju Armije oružanih snaga RBiH, i ljudi iz Korpusa su to najbolje znali cijeniti. Peti korpus je tada, možda, imao najuredniju logistiku u državi.**

pronalazi u ponudi Ovena i Stoltenberga o formiranju Unije republika u BiH. Već tada je očito da je između Abdića i Predsjedništva BiH nastupio duboki jaz kojim se od strane pojedinca negira legit-

televizije *Vrijeme istine*. Važno je napomenuti i stratešku dimenziju Okruga Bihać u vrlo zamršenim odnosima Tuđman-Milošević-Karadžić-Abdić. Poznato je da je na susretima Milošević-Tuđman, održanim 23. marta u Karadordevu i 15. aprila u Tikvešu, dogovorena podjela BiH. Na prijedlog Miloševića, Hrvatskoj bi, pored teritorija koje su zatvarale banovinske granice, pripadao i dio takozvane

imaju prema bilo kojoj centralnoj vlasti, tako da nije bilo teško kod običnog svijeta podgrijati mnoga stara, ali i vrlo sveža sjećanja o tome kako smo prepusteni sami sebi na milost i nemilost neprijatelja i da se moramo, kao mnogo puta do sada, sami i snalaziti i tražiti rješenja.

Dodatno je, lukavu, iskoristio navodni "islamski fundamentalizam" kod ekstremnih SDA-kadrova, koji nas, eto, žele iz Evrope vratiti u srednji vijek. Taj osjećaj također nije bilo teško podgrijati jer su pojedini kadrovi SDA otišli predaleko i potpuno nepotrebno sa islamskom ikonografijom. Znam da me je moja mati, na početku naše SDA predizborne

■ **"U Okrug Bihać Fikret Abdić došao je iz Zagreba 2.9.1992. godine. Doletio je preko SAO Krajine, avionom AN-2 (Antonov), do improviziranog aerodroma u Čoralićima. Njegov prelet preko tzv. SAO Krajine tumačio sam kao hrabar čin čovjeka koji želi pomoći svome kraju i svojoj domovini..."**

Turske Hrvatske (Cazin, Velika Kladuša i Bihać), jer to Srbiji, kako je rekao Milošević, ne treba. O Miloševićevom "ustupanju" Bihaćkog okruga Hrvatskoj svjedoči Hrvoje Šarić koji kaže kako mu je Milošević rekao da mu je Abdić jasno poručio da će graditi budućnost zajedno sa Hrvatskom, ali da to još uvijek ne može javno kazati. Milošević je rekao da to smatra normalnim i stoga se neće tome protiviti. Političko i vojno rukovodstvo bosanskih Srba nije tako mislilo. Karadžić je bio za energično slamanje vojne snage 5. korpusa. Zalagao se za propagandu pri kojoj bi se koristio Fikret Abdić. A kada se ovlada dolinom Une, "civilnu vlast prividno Abdiću, a vojna i sva vlast faktički nama", kazao je Karadžić.

kampanje sasvim ozbiljno upitala: "Sinko, hoćemo li mi žene opet morati nositi peću?"

Takvi animoziteti postoje čak i danas - nerijetko me sretnu ljudi u gradu koji znaju da sam vjernik, ali da nisam ortodoksan i isključiv, i kažu - oni "tvoji" su opet pojačali razglas na Fethiji, žaleći se kako je ezan preglasan, pogotovo u sabah. Možete li zamisliti da se neko u Zadru buni protiv crkvenih zvona koja odzvanjaju svaki sat vremena? Podijeljenost naših Bošnjaka po vjersko-ateističkoj osnovi i nespremnost njihovog velikog dijela da prihvate islam kao temelj kulture svoje nacionalnosti neriješen je problem i pitanje je kada će i da li će uopće ikada biti kvalitetno riješen, pogotovo zbog toga što se na tome i ne radi previše.

Ejub Topić u aktivnostima Sekتورa za moral 5. korpusa ARBiH

Ni jednim ni drugima nije smetalo što Abdić saraduje sa protivničkom stranom. U cjelokupnom tom svjetlu treba posmatrati Inicijativu koja se pojavila. Gore lijevo je tekst Inicijative u cjelini. Vidimo da Inicijativa, u prvom redu, vješto igra na kartu zanemarivanja Okruga Bihać od strane organa centralne vlasti, loših kadrovske rješenja, neadekvatne brige za Krajinu prilikom medunarodnih pregovora itd. Elaborirali smo na mnogo mjesta do sada animozitet koji Krajišnici generalno

U Inicijativi je zloupotrijebljeno i pitanje rata i mira - stvar je postavljena kao da od nas zavisi hoće li rat stati ili neće, a SDA-“jurišnici” su prikazani kao ljudi koji su odgovorni za produžetak borbenih

državu Hrvatsku a protiv BiH - toliko je bilo mržnje prema Muslimanima da se sticao utisak da je u BiH glavni sukob Bošnjaka i Hrvata. Pucnji četničke artiljerije na naš helikopter kad smo letjeli

■ **Ja sam se pojavio kao neko neutralno političko rješenje u sukobu između zavađenih frakcija - čovjek koji je mogao razgovarati i sa Fikretom Abdićem i sa Irfanom Ljubijankićem i Mirsdom Veladžićem i sa Ramizom Drekovićem, ali i s ljudima na terenu gdje sam imao visok rejting.**

Aerodrom Čoralići, 6. oktobra 1993. godine

- Doček državne delegacije BiH

iznad Drvara i Bosanskog Petrovaca prema Bihaću bili su manji problem, jer je helikopter bio iznad 3.000 metara, pa su se granate rasprskavale ispod nas. Osjetio sam veliku radost kad smo sletili na aerodrom u Čoralićima, gdje su se u mom djetinjstvu održavale konjske utrke u kojima je pobjedivao trkači konj mog djeda Ale bega, i "obdulje" (utrke mlađića) za najlonšku košulju ili peškir. Djedova kuća je kilometar od aerodroma. Nisu se, pak, svih obradovali mom dolasku.

"Napokon, 6.10.1993. godine, u Okrug je stigla državna delegacija na čelu sa komandantom Štaba Vrhovne komande Rasimom Delićem, ministrom RMUP-a Bakicom Alispahićem, ministrom vanjskih poslova Irfanom Ljubijankićem, generalnim sekretarom SDA Mirsadom Ćemonom i reis-ul-ulemom dr. Mustafom efendijom Cerićem. Nakon njihovog izlaska iz letjelice, doživo sam razočaranje. Sa državnom delegacijom došao je i Ejub Topić. I pored toga što sam blagovremeno poduzeo sve mјere obaveštavajući prepostavljenu komandu da je upravo Topić prilikom proglašenja tzv. APZB izabran za predsjednika njene Skupštine. Državna delegacija ga je dovela u Okrug umjesto da on i ostali koji su otvoreno stali uz Abdića, a za koje je prepostavljena komanda bila upoznata, zadržana u Sarajevu i da se ispitala njihova odgovornost u očitom rušenju ustavnog porekta RBiH."

Dok sam bio u Petom korpusu pomoćnik za moral, na neke moje i njegove primjedbe na račun Sarajeva, Ramiz mi je govorio kako je prepostavljena komanda uvijek u pravu. Drago mi je da je tako, jer je upravo ta komanda, kad sam ja u pitanju, napravila ispravnu procjenu i nije poslušala Ramiza Drekovića koji me je, po svemu sudeći, želio strpati u zatvor.

Ne znam da li je državna delegacija, s kojom sam i ja došao, bila formirana kao posebno tijelo nekim rješenjem, što ne vjerujem, jer su svi članovi imali potrebne ovlasti kao funkcioneri, niti da li sam ja službeno bio njen član. Činjenica je, međutim, da su me svi iz državne delegacije uvažavali kao predsjednika Skupštine Okruga i da sam im ja bio domaćin u prostorijama Okruga gdje smo

održali i konferenciju za medije i predstavili članove državne delegacije, nakon čega su se oni i obratili javnosti.

Svakako da je dolazak državne delegacije bio dogadjaj od najveće važnosti, jer je konačno centralna vlast iz Sarajeva uspjela poslati na Okrug kompetentne ljude sa ovlaštenjima da se neophodni poslovi i aktivnosti urade direktno, bez paralelenih i zaobilaznih linija.

Očigledno je da se mojim imenovanjem za predsjednika tzv. Usta-

■ Jedini dio Bosne koji se nalazi sa lijeve obale Une, a nije Hrvatska, upravo je područje koje zovemo Cazinska, odnosno Bihaćka krajina. Kad je Banja Luka u pitanju, mi taj dio Bosne uopće ne doživljavamo kao Krajinu, u bilo kojem smislu.

votovornog parlamenta APZB, iako sam 27.9.1993. boravio u Sarajevu na zasjedanju Bošnjačkog sabora i Skupštine RBiH, htjela unijeti pomutnja u rad okružnih organa. Rekl su mi da je u momentu proglašenja tzv. APZB dopredsjednik Božidar Šicel vršio pritisak da se Skupština Okruga "transformira" u parlament samoproglašene Autonomije, ali da nisu podlegli tome, naročito nakon što su čuli moje nastupe na medijima i lično razgovarali sa mnom, jer sam ja uspio, kao što sam rekao ranije, nazvati iz Sarajeva i razgovarati s njima i obavijestiti ih da se vraćam, da je to Skupština Okruga i da samo izdrže. U Veliku Kladušu su otišli Božidar Šicel i Zlatko Jušić te nekoliko ministara iz Izvršnog odbora i nekoliko poslanika iz Skupštine Okruga.

Mene kao predsjednika Skupštine Okruga i najgovorniju osobu u civilnim strukturama vlasti čekao je suštinski važan posao da se što prije obnove i u punom kapacitetu zažive organi zakonodavne i izvršne vlasti Okruga Bihać. Možemo reći da je bilo određenog zastoj, ali sigurno nije bilo prestanka rada okružnih organa. U knjizi sam opisao konferenciju za novinare kojoj sam bio domaćin kao predsjednik Skupštine Okruga u prostorijama te institucije, koja je, navodno, prestala s radom. Pa tu su za istim stolom bili prisutni

članovi budućeg Povjereništva za Okrug Bihać, dr. Irfan Ljubijankić kao predsjednik tog Povjereništva, i jedan od njenih članova, Mirza Mujadžić. Razgovarao sam, u pripremi za ovu knjigu, sa Nazifom Cericem, koji je bio treći član tog Povjereništva, i pitao ga da li su održali jednu sjednicu. On mi je potvrdio da se nisu nijednom sastali i uopće nisu konstituirali to tijelo niti počeli s radom. Pitao sam ga zašto je to bilo tako. On mi je rekao: "Pa nije bilo potrebe jer si ti završio posao obnove okružnih organa prije nego smo se mi i snašli. Kasnije aktiviranje Povjereništva nije imalo smisla."

Smatram, kao što sam već rekao, da možemo govoriti samo o zastolu u radu pojedinih institucija Okruga zbog odlaska određenog broja ljudi u Veliku Kladušu, ali nikako o prestanku rada okružnih organa. Moja teza, koju ćemo i dokazati, je da je Skupština Okruga Bihać kao institucija i najviše zakonodavno tijelu u regiji izdržala udar formiranja tzv. APZB, kao što je to uspio i Peti korpus. Ne možemo reći da je Peti korpus prestao funkcionirati, jer su se dijelovi velikokladuških brigada i manji dio jedinica iz Cazina stavili na stranu Fikreta Abdića i napu-

stili Peti korpus. Isto tako, ako su dijelovi Izvršnog odbora Okruga i pojedini odbornici Skupštine Okruga prešli na "drugu stranu", to ne znači da su okružne institucije prestale s radom. Odmah po povratku u Bihać sazvao sam Predsjedništvo Okruga Bihać u proširenom sastavu s ciljem da pokrenemo sve neophodne aktivnosti u vraćanje stanja regularnosti od prije proglašenja tzv. APZB. Na toj sjednici učešće su uzeli Ramiz Dreković i Smail Kličić, koji, kao što sam prethodno citirao, tvrde da su okružni organi prestali s radom. Pored njih, učestvovali su Ismet Velić, dopredsjednik Izvršnog odbora Okruga, Čazim Budimlić - Cazin, Ajlen Bajrić, sekretar Skupštine, i Safet Hrnjica, novinar.

Press-centar Okruga naglasio je da su glavne tačke dnevnog reda sinoć održane sjednice Predsjedništva Okruga Bihać bile: vojnosigurnosna situacija, mogućnosti konstituisanja i stavljanja u funkciju okružnih organa vlasti, i dogovor o ekonomskom koridoru. Na

sjednici su, uz učešće komandanta Petog korpusa Ramiza Drekovića, predsjednika Skupštine Okruga Ejuba Topića i dopredsjednika Izvršnog odbora Okruga Bihać Ismeta Velića, prisustvovali predsjednici skupština i izvršnih odbora općina Bihaćkog okruga. Zbog spriječenosti, sjednici nisu prisustvovali predstavnici općine Bosanska Krupa koji će ista pitanja rasparviti na odvojenoj sjednici. Svjesni trenutka isituacije u kojoj se, nakon proglašenja tzv. Autonomije, našao Bihaćki okrug, učesnici u raspravi su se složili da trenutna vojno-sigurnosna situacija ne opravdava sporost rješavanja problema koji onemogućavaju brzo sazivanje sjednice Skupštine Okruga Bihać.

Na ovom planu najviše je zamjerno čelnicima općine Bihać, gdje se, po riječima komandanta Drekovića, malo radi na konsolidaciji vlasti i još uvijek nisu poznata imena ljudi koji bi kao odbornici trebali bihaćku općinu zastupati u Skupštini Okruga. Istaknut je zahvatjivo da se ne smije robovati nikakvim ključevima niti nacionalnim ili stranačkim strukturama želi li se izbjegći za sve nas pogubni vakuum do konstituisanja općinskih i okružnih organa vlasti. Jasno je rečeno da se samo brzom konsolidacijom vlasti na svim nivoima može izbjegći prijeteće krvoproljeće. Odugovlačenje ide naruku velikokladuškoj pobunjeničkoj grupi, koja se koristi svim i svačim da za svoju stvar pridobije stanovništvo Cazina, a Bihaća pogotovo. Naruku im ide i to što se tvrdi da je na njihovu stranu stao Francuski bataljon, u čijem se sjedištu, i pored brojnih prigovora, i dalje nalaze glavni zagovornici Autonomije i odatle djeluju protiv države BiH. Zbog svega ovoga ponovo će se uputiti protesti međunarodnim organizacijama i ponovit izahtjev da legitimitet zastupanja Okruga Bihać imaju samo okružni organi. Sto se tiče ekonomskog koridora, o čemu je danas razgovarano sa predstavnicima Francuskog bataljona, sve će se učiniti da ne dode do njegovog prekida. Tražit ćemo da se dovoz robe koridorom i dalje vrši po ranije utvrđenim kriterijima, s tim da se za općine Bihaćkog okruga ovlasti drugi uvoznik.

Svima će se dati do znanja da Fikret Abdić više nije član državnog Predsjedništva i da, kao dire-

Predsjedništva Okruga Bihać donešeno je nekoliko značajnih odluka. Članovi Predsjedništva upoznati su sa tumačenjem koje je traženo i dobijeno od Ministarstva odbrane RBiH, a odnosi se na izbor odbornika u Skupštini Okruga Bihać iz reda građana s područja općine Velika Kladuša koji se nalaze na području koje kontrolira legalno rukovodstvo Bihaćkog okruga dok se ne stvore uslovi da velikokladuška Skupština potvrdi taj izbor. Verifikaciju novoizabranih odbornika u Skupštini Okruga izvršit će Predsjedništvo Skupštine Okruga. Prema dobijenom tumačenju, matične općine ne mogu opozvati odbornike koji obavljaju funkciju predsjednika i dopredsjednika, jer njih, ukoliko postoje razlozi, razrješava Skupština Okruga. Prijedlog kandidata za odbornike Skupštine Okruga iz reda poslanika Republike skupštine pripremit će Izvršni odbor Okruga Bihać, uz obavezu da taj broj ne bude veći od jedne petine ukupnog broja odbornika u Skupštini Okruga. U skladu sa odredbama Ustava RBiH o srazmernoj zastupljenosti naroda BiH, potrebno je postupiti tako da nacionalni sastav izabranih odbornika u Skupštini Okruga odgovara nacionalnom sastavu odbornika u skupštinama općina Okruga Bihać. Ukoliko ovo nije moguće sprovesti u praksi, neophodno je ovo pitanje rješiti tako što će se izbor odbornika iz reda odgovarajućeg nacionalnosti izvršiti iz reda uglednih građana sa područja Okruga, odnosno iz reda Oružanih snaga Armije RBiH prema procentu njihove zastupljenosti u redovima oružanih snaga, kao i iz reda političkih struktura Okruga.

Dakle, nakon nekoliko sjednica, političkih konsultacija i instrukcija koje smo dobili iz Sarajeva, mogli smo krenuti u popunu upražnjenih odborničkih mjesta u Skupštini Okruga. Za 16.10.1993. godine sazvao sam sjednicu Predsjedništva Okruga Bihać, za koju smo imali spremne prijedloge svih odluka koje trebamo donijeti, a neophodne su da bi se osigurao nastavak legalnog i legitimnog rada okružnih organa.

Napominjem da sam se na Okrug Bihać vratio sa državnom delegacijom 6.10.1993. godine, što znači da smo sve navedene aktivnosti do ove sjednice realizirali za nepunih deset dana.

Posebno mi je draga da je prva odluka koju sam potpisao kao predsjednik Predsjedništva nakon povratka iz Sarajeva bila Odluka o odobravanju sredstava za naknade porodicama poginulih, ranjenih ili nestalih pripadnika OS Republike BiH u iznosu od 112.507 DEM.

Za one koji kažu da su okružni organi prestali s radom, evo podatka da je budžet normalno funkcioniраo, da su se sredstva punila u našem odsustvu i niko ne može reći da Okrug Bihać nije preživio udar Autonomije.

ktor Agrokomerca, nema pravo zastupanja Bihaćkog okruga niti velikokladuške općine.

Zatim je uslijedila osma sjednica Predsjedništva Okruga u punom sastavu.

Press-centar Okruga je izvjestio: *Na sinoć održanoj osmoj sjednici*

Slijedeća odluka bila je o prestanku i potvrđi mandata odbornicima u Skupštini Okruga Bihać. Dakle, osmerici odbornika prestao je mandat, a novoj osmerici, koji su nanovo predloženi, mandat je potvrđen.

S obzirom da je stranka SDA zauzela negativan stav vezano za moje aktivnosti koje sam kao

ga Bihać. Slažem se sa Ramizom Drekovićem koji kaže: "Za predsjednika Skupštine izabran je Hamdija Kabiljagić. Danas se malo spominje vrijeme u kojem su se konstituirali organi vlasti lojalni Republiki BiH nakon uspostave APZB. Hamdija Kabiljagić je vodio Okrug u, možda, najtežem ratnom periodu. Danas je jednostavno istis-

■ Odmah po povratku u Bihać sazvao sam Predsjedništvo Okruga Bihać u proširenom sastavu s ciljem da pokrenemo sve neophodne aktivnosti u vraćanje stanja regularnosti od prije proglašenja tzv. APZB. Na toj sjednici učešće su uzeli Ramiz Dreković i Smail Kličić, koji, kao što sam prethodno citirao, tvrde da su okružni organi prestali s radom. Pored njih, učestvovali su Ismet Velić, dopredsjednik Izvršnog odbora Okruga, Budimlić Čazim - Cazin, Ajlen Bajrić, sekretar Skupštine, i Safet Hrnjica, novinar.

predsjednik Skupštine Okruga poduzimao od pokretanja Inicijative pa do proglašenja tzv. APZB, nisam želio da dodatno komplikiram političku situaciju na Okrugu, te sam odlučio tražiti da se razriješim funkcije predsjednika Skupštine Okruga na lični zahtjev. Smatrao sam da je moj posao novim konstituisanjem Skupštine Okruga završen i da mogu Skupštinu Okruga mirno predati novom predsjedniku. Tako je i učinjeno. Posljednja odluka koju sam potpisao bila je ona o izboru mog nasljednika Hamdije Kabiljagića, kojem sam predao odlično ustrojenu i organiziranu instituciju Skupštine Okruga Bihać, koja je, uz Peti korpus, uspješno odoljela udaru Autonomije, i, htio to neko priznati ili ne, sve to je učinjeno upravo za vrijeme mog predsjedavanja.

S obzirom da će kasnije krenuti jedna prljava i bezobzirna medijska i lokalna stranačka kampanja protiv mene da sam "autonomas", želim na kraju ovog dijela knjige naglasiti dva bitna elementa:

- Nijedna odluka, zaključak ili bilo koji drugi akt koji je Skupština Okruga donijela pod mojim predsjedavanjem nisu osporeni niti poništeni od strane više državne instance.
- U procesu protiv Fikreta Abdića, koji je u augustu 1996. pokrenulo Više javno tužiteljstvo u Bihaću, a preuzealo pravosude Republike Hrvatske 2001., nakon čega je donesena osudujuća presuda, ja nisam bio nijednom pozvan niti kao svjedok niti u nekom drugom svojstvu. Da sam imao bilo kakve veze sa tzv. APZB, valjda bi me pozvali.

Inače, sa Hamdijom Kabiljagićem, koji je bio predstavnik Bosanske Krupe u Skupštini Okruga i odličan pravnik, imao sam vrlo dobru saradnju kako za vrijeme mog, kasnije i njegovog predsjedavanja Skupštinom Okruga.

Njega je čekao vrlo težak zadatak u periodu kad će eskalirati vojni sukob sa tzv. APZB i kada će doći najteži trenuci za opstanak Okru-

nut iz političkog života, a njegov doprinos i trud zaboravljen."

Zajedno sa Hamdijom Kabiljagićem, neposredno prije njegovog imenovanja (19.10.1993.) za predsjednika Skupštine Okruga, dao sam intervjut za sarajevske Večernje novine 16.10.1993. godine. Novinarka Mirjana Micevska radila je seriju članaka Geneza dogadaja u Cazinskoj krajini. Mnogo kasnije, 25.2.2000. godine, Hamdija Kabiljagić otvoreno je progovorio o dešavanjima iz tog vremena u članku koji je objavljen pod nazivom Zašto ostali štete? Radi se o njegovom intervjuu za Krajinu - Unsko-sanske novine, koji je objavljen još jednom u Krajini od 22.4.2005. godine. Tu Krajinu sam sačuvao u svojoj arhivi.

Ono što je za mene važno potvrđano je u tekstu iz Krajine. Citiram gospodina Kabiljagića:

"I pored svega, okružna vlast je sačuvana zahvaljujući velikim dijelom i neopravданo osporavanom mom prethodniku Ejubu Topiću. On je tada bio jezičak na vagi i svojom je konstruktivnom ulogom omogućio legalitet i legitimitet Skupštine i njenih organa."

Iz članka je potpuno jasno s kojim i kakvim problemima se suočio Hamdija Kabiljagić i korektno je od njega da je o svemu progovorio bez ustezanja.

Već smo, nažalost, mogli zaključiti da "ono što Okrug Bihać čini posebnim u odnosu na druge dijelove BiH u ratu 1992 - 1995. godine jeste konstituiranje paradržavne tvorevine tzv.

Autonomne pokrajine Zapadna Bosna i vodenje medubošnjačkog rata. Njen idejni tvorac i realizator bio je Fikret Abdić Babo, član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine.

Bio je to čin izdaje prema vlastitom narodu i njegovoj državi, izvršen u presudnim trenucima njegove povijesti. Pojave izdaje u povijesti ljudskog roda nisu jednokratne, one su česte. I u bošnjačkoj povijesti bilo ih je više. Ovoj najviše nalikuje ona Ali-paše Stočevića i Smail-age Čengića, kada su se ova dva velikaša 1832. godine stavila na stranu

Turaka u borbi protiv ustanka Husein-kapetana Gradaščevića. U Krajini je, sticajem povjesnih prilika, bilo mnogo pobuna, ustanaka, ali oni nikada nisu imali za cilj otcjepljenje od Bosne. Stvaranje Autonomije u formi u kakvoj je proglašena predstavlja povjesni presedan." Da ne pomislimo slučajno kako su samo nama imanentni unutrašnji sukobi i veleizdaje, podsjetit ću na jedan mnogo veći i značajniji dogadjaj. Drastičan primjer izdaje, kad su muslimani u pitanju, je pobuna arapskih snaga protiv turske vlasti tokom Prvog svjetskog rata, koju je vodio, što je posebno žalosno, čuvar svetih mjesta Meke i Medine Husein ibn Ali, a koja je dogovorena za odredene protuslužne engleske po završetku rata. Postoji sačuvana obimna prepiska između Sir Henry McMahona,

nja nema ni teksta ni konteksta onoga što bi trebao biti predmet javnog interesa.

U citiranim dijelovima knjige detaljno se bavim argumentima, dokumentima i analizom tragajući za korijenima i prapočecima svega onoga što je eskaliralo 27. septembra 1993. godine u Velikoj Kladuši, ali i u Sarajevu na održanom Svebošnjačkom saboru. Dakle, svi oni koji bi se htjeli baviti ovom temom i dati doprinos istini moraju akceptirati činjenicu da je sukob Fikreta Abdića sa SDA počeo odmah nakon izbora 1990. godine kad se vidjelo da nije zadovoljan svojim statusom. Još tada se vidjelo da se preko ličnosti Alije Izetbegovića i Fikreta Abdića počeo lomiti nacionalni i vjerski osjećaj bosanskih muslimana. Abdić je s jedne strane Izetbe-

bila u osiguranju višemjesečnih zaliha za potrebe branilaca i gradana Bihaćkog okruga. Sve je reklo bi se funkcioniralo bespriječorno. U to smo bili uvjereni na prvoj zajedničkoj proslavi Bajrama održanoj u Cazinu 23. marta 1993. godine koju smo zajednički organizirali Ramiz Dreković i ja što je pokazivalo jedinstvo Petog korpusa i civilnih organa vlasti. I pored suprotnih očekivanja Abdić se pojавio na proslavi. U dobre odnose dodatno smo uvjereni 15. aprila 1993. godine na proslavi prve godišnjice formiranja Armije R BiH koja je takoder održana u Cazinu. U održanom Abdićevom govoru nije bilo ni truna prostora za bilo kakve sumnje za ono što će uslijediti četiri mjeseca kasnije. Medusobna suradnja i uvažavanje trajalo je do početka septembra iste godine kada se krenulo s prikupljanjem potpisa za inicijativu da se Bihaćki okrug formira na način kako je to u svojoj glavi zamislio njen pokretač.

Nezaobilazan Peti korpus

Kao predsjednik Skupštine okruga Bihać 11. septembra 1993. godine održali smo sastanak u Komandi Petog korpusa na kojem je zaključeno da se spomenuta Inicijativa za formiranje AP ZB mora verificirati u nadležnim institucijama države. Na osnovu ovoga zaključka, dan kasnije 12. septembra sazvana je sjednica Skupštine Okruga Bihać čiji su članovi usvojenim zaključcima dozvolili izjašnjavanje o njoj. Usvojeni zaključci su proslijedeni u Sarajevo i u sve općine u Bihaćkom okrugu. Već sutradan 13. septembra 1993. godine održana je sjednica Skupštine općine Cazin čiji su delegati odbacili inicijativu. Na isti način inicijativa je naredni dan prošla i u Skupštini općine Velika Kladuša. Bosanskokrupska i Skupština općine Bihać "ne" su Inicijativi rekli 15. septembra 1993. godine. Već narednog dana 16. septembra 1993. godine sazvana je sjednica Predsjedništva Bihaćkog okruga na kojoj je donesena odluka da se raniji zaključci stavljaju van snage i da se na taj način obustavljaju sve aktivnosti oko inicijative. Dakle, nakon četiri dana izjašnjavanje je okončano i inicijativa nije dobila podršku, što znači da su one koje su vodene nakon 16. septembra bile nelegalne. Da su tada organizatori odustali i vidjeli da inicijativa nema podršku institucija i organa Okruga sve je moglo biti drukčije. Međutim, Fikret Abdić nikako nije mogao da shvati da Bihaćki okrug ne može preimenovati u AP ZB, a jedna od najvećih njegovih grešaka je što je sa političkog terena sve prebacio na bojno polje i tako izazvao oružani sukob sa nesagledivim posljedicama. Zahvaljujući tome postao je osuden ratni zločinac bez ikakve političke budućnosti, stava je Ejub Topić, nekadašnji predsjednik Skupštine Bihaćkog okruga.

Priredio: Safet HRNJICA

Aerodrom Čoralići, 6. oktobra 1993. godine
- Doček državne delegacije BiH

engleskog visokog povjerenika u Egiptu, sa Husein ibn Alijem, koji se u to vrijeme sam proglašio vodom Arapa. T.E. Lawrence, ili Lawrence od Arabie, bio je potpuno svjestan engleske prevare Arapa pa je izjavio: "Riskirao sam prevaru zbog uvjerenja da je pomoći Arapa bila neophodno potrebna za našu jeftinu i brzu pobjedu na istoku, i da je bolje da pogazimo svoju riječ i pobijedimo nego da izgubimo." Turski Sultan Abdul Hamid II, kao posljednji veliki panislamist, proglašio je džihad sa ulaskom Turske u Prvi svjetski rat (iako je bio saveznik Njemačke), očekujući da će svi muslimani u protivničkim vojskama preći na stranu Turske, što se ipak nije desilo.

Na kraju
Imajući u vidu izneseno na traženi komentar dosadašnjeg "pretresanja" dogadanja nakon 27. septembra 1993. godine Topić se s pravom čudi što niko ne naglašava činjenicu da je Fikret Abdić bitku za svoje sumnje namjere izgubio u općinskim i okružnim državnim organima i institucijama na neokupiranom prostoru Bosanske krajine i u državnom centru. Iz (do)sadašnjih parcijalnih i interesno opterećenih javnih istupanju aktera nemilih dogada-

govića optuživača za vjerski fundamentalizam i ekstremizam, a oni drugi njega su proglašili nemuslimanom i izdajnikom koji je radi Agrokomercu i zarade bio spreman prodati i narod i vjeru. U tim optuživanjima Abdić je imao podršku dijela međunarodne zajednice i dio našeg naroda koji nije želio islam kao dio svog identiteta...

**Iz Sarajeva
u Bihaćki okrug**
Tu i takvu negativnu energiju, dakle, Fikret Abdić je sa sobom donio u Bihaćki okrug i Veliku Kladušu 2. septembra 1992. godine. Svi u Bihaćkom okrugu nadali smo se dobroj suradnji sa tadašnjim članom Predsjedništva R BiH i članom Vrhovne armijske komande. Očekivali smo da ćemo imati pomoći od njega kao člana Državnog predsjedništva nemajući i pojma ni tada ni kasnije kada smo tražili objašnjenja od državnog vrha, kakva je njegova uloga u Bihać kom okrugu i šta se u svemu tome "krije iza brda". Zakonodavna i svaka od komponenti izvršne i ovdašnje sudske vlasti Abdića su prihvatali kao člana jednog od najviših organa državne vlasti. Od njegovih ekonomskih aktivnosti svi smo imali koristi. Najveća je